PODPORA AUTOREGULACE UČENÍ V E-LEARNINGU: KVAZI-EXPERIMENTÁLNÍ STUDIE

PROMOTING SELF-REGULATED LEARNING IN E-LEARNING: A QUASI-EXPERIMENTAL STUDY

Gabriela Šimková[1]

[1] Katedra pedagogiky, Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita, Brno

Abstrakt

Aby mohl jedinec rozvíjet svou autoregulaci, musí jeho učení probíhat v prostředí disponujícím dostatkem příležitostí k rozvoji dovedností potřebných k řízení vlastního učení. Ve výzkumu ověřujeme, zda může být za takové prostředí považován e-learning vedený formou PLE (personal learning environment). Experimentální skupina studentů (n = 30) absolvovala semestrální kurz, na jehož začátku a konci byly měřeny jejich autoregulační dovednosti. Výsledky byly porovnány se studenty kontrolní skupiny.

Klíčová slova: *autoregulace učení, kvaziexperiment, osobní vzdělávací prostředí*

Abstract

In order to develop self-regulation, learning must take place in an environment with ample opportunities to develop the skills needed to manage one's own learning. In this research, we test whether a personal learning environment (PLE) can be considered such an environment. An experimental group of students (n = 30) completed a one-semester course. Their self-regulation skills were measured by pre- and posttest. The results were compared with those of the control group of students.

Keywords: *self-regulated learning, quasi-experimental design, personal learning environment*

1 ÚVOD

Autoregulace učení je považována za dovednost, která není vrozená a je třeba ji vhodnými prostředky rozvíjet a podporovat (Hadwin et al., 2017). Zároveň se jedná o dovednost, která může pozitivně ovlivňovat studijní úspěšnost studentů, a to i v online prostředí (Cazan, 2014).

2 TEORIE

V našem výzkumu se zaměřujeme na potencialitu rozvoje autoregulačních dovedností studentů učitelství prostřednictvím e-learningového prostředí. E-learning, který je designován v souladu s konceptem PLE (personal learning environment (Dabbagh & Kitsantas, 2012)) a obsahuje prvky, které mohou autoregulaci pozitivně ovlivňovat – student plně přebírá zodpovědnost nad studiem v kurzu – určuje si například témata, kterým se bude věnovat i podobu závěrečných výstupů. Stává se jedincem, který přebírá kontrolu nad procesem plánování, monitorování, hodnocení a změn (Hadwin et al., 2017).

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

V této studii byl využit kvaziexperimentální design. Experimentální skupinu tvořili studenti (n = 32) PdF MU, kteří dobrovolně absolvovali semestrální e-kurz Virtuální třída. K měření sebevnímaných autoregulačních dovedností (AD) jsme jako pre a posttest využili dotazník OSLQ, již dříve adaptovaný do českého prostředí (Šimková, 2021) a vykazující dobré základní psychometrické vlastnosti (cronbach. alpha u všech 6 subdomén dotazníku>0,75, CVI = 0,88). Totožný dotazník byl administrován studentům (n = 300) v kontrolní skupině, kteří absolvovali distanční vzdělávání nedesignované s cílem podporovat AD.

4 VÝSLEDKY

V současnosti analyzujeme data. Průběžné výsledky ukazují statisticky nevýznamný vztah mezi dosahovanými studijními výsledky a sebevnímanou úrovní autoregulačních dovedností studentů na počátku kurzu. Dalším předmětem analýzy dat bude porovnání zjištění s daty získanými z posttestu a dále porovnání s výsledky kontrolní skupiny studentů (n = 300). Ukazuje se však, že

studenti vnímají své autoregulační dovednosti v oblastech „přizpůsobování studijního prostředí" a „stanovování cílů" za poměrně dobré, ještě před tím, než zahájili účast v e-learningu tyto dovednosti podporujícím. Naopak dovednosti v oblastech „řízení času" a „strategie plnění úkolů" hodnotí výrazně hůře.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Míra autoregulace učení v online prostředí může být jedním z faktorů, které určují, zda student úspěšně dokončí e-kurz, do nějž se zapsal. Takový předpoklad je jedním z pilířů PLE – personal learning environment – studijního prostředí, které spoluutváří sami studenti a v němž přebírají spoluzodpovědnost za průběh studia. Předpokládáme, že studenti v takovém kurzu budou disponovat větší mírou vnitřní motivace, než studenti v klasickém e-learningovém kurzu, k hlubšímu pochopení procesu učení v takovém kurzu však budou využity další výzkumné techniky – hloubkové rozhovory a reflektivní deníky.

6 LITERATURA

Cazan, A. M. (2014, 24 April). *Self-regulated learning and academic achievement in the context of online learning environments.* The 10th International Scientific Conference eLearning and software for Education.

Dabbagh, N., & Kitsantas, A. (2012). Personal learning environments, social media, and self-regulated learning. *The Internet and Higher Education.*

Hadwin, A. F., Järvelä, S., & Miller, M. (2017). Self-regulation, co-regulation and shared regulation in collaborative learning environments. In *Handbook of Self-Regulation of Learning and Performance.* Routledge.

Šimková, G. (2021). Autoregulace učení v online prostředí: dotazník OSLQ. In *Sborník příspěvků XXIX. výroční konference ČAPV.* MU.

PODĚKOVÁNÍ

Tento příspěvek je součástí projektu MUNI/A/1397/2021, který je realizovaný Katedrou pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity.